

Економіка та управління національним господарством

<https://doi.org/10.36818/1562-0905-2022-3-8>

УДК 338.432:336.221(477)

JEL E62, H22, H25, Q14, Q18

І. В. Алексєєв, Н. Г. Синютка, О. Б. Курило

Оподаткування аграрного сектору в Україні

Досліджено та проаналізовано трансформаційні зміни в оподаткуванні діяльності сільськогосподарських товаровиробників в Україні упродовж 2015-2017 рр. та їхні фіскальні прояви. Проаналізовано спеціальні податкові режими для агровиробників до 2015 р. Досліджено позитивні та негативні наслідки здійснення податкових реформ. Розглянуто результати запровадження окремої групи платників єдиного податку для оподаткування сільськогосподарських підприємств і проаналізовано динаміку обсягів його надходження до місцевих бюджетів. Виокремлено основні проблеми, які виникли в аграрному секторі внаслідок проведеної державою реформи щодо справляння з агропідприємств податку на додану вартість (ПДВ) та розкрито вплив цієї реформи на рентабельність діяльності зазначених підприємств. Проаналізовано обсяги надходжень ПДВ та суми бюджетного відшкодування для господарств АПК. Виокремлено основні аспекти процесів подальшого реформування системи оподаткування сільгоспідприємств. Виокремлено переваги та недоліки впроваджених податкових реформ, зокрема в контексті зростання / зниження податкового навантаження на сектор у 2011-2021 рр. Зроблені висновки щодо обґрунтованості податкової реформи 2015 р. в умовах фіскальної трансформації.

Ключові слова: сільськогосподарські товаровиробники, податкове навантаження, податкове реформування, єдиний податок четвертої групи, податок на додану вартість, бюджетне відшкодування.

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиліть АПК України уникав оподаткування як з певних економічних міркувань, так і внаслідок жорсткого політичного лобізму. Запровадження спеціального податкового режиму у вигляді єдиного податку для аграріїв у 2011 р. поставило крапку на існуванні фіксованого сільськогосподарського податку. Лише після фіскальної реформи 2015 р., а у 2017 р. – на безпосередню вимогу МВФ АПК України розпочав сплату ПДВ на загальних засадах. Науковці та експерти передрікали неминучу смерть аграрній індустрії, натомість сплата податків за загальною системою не лише не знищила сектор, але й неочікувано сприяла його зміцненню та зростанню.

Назагал у вітчизняному професійному дискурсі превалює думка, що сільськогосподарський комплекс потребує преференційних підходів у питаннях оподаткування, основна мета яких – повне або майже повне звільнення аграріїв від оподаткування з міркувань продовольчої безпеки для держави, підтримання зайнятості населення, а також гарантування низьких цін на агропродукцію для споживачів. Як наслідок, починаючи з 90-х років минулого століття і до 2015 р. податкова політика щодо аграрної галузі України характеризувалася переважно застосуванням різноманітних пільг і преференцій.

Водночас під впливом зовнішніх чинників у 2015-2017 рр. відбулися певні трансформаційні зміни в оподаткуванні діяльності сільськогосподарських товаровиробників в Україні в напрямі зростання податкового тиску на галузь.

Аналіз останніх досліджень. Еволюційна концепція та аналіз класичних підходів в оподаткуванні аграрного сектору економіки деталізовано в наукових працях таких вчених, як П. Гайдучький, М. Дем'яненко, Д. Дема, Ю. Лупенко, Л. Тулуш [1], Н. Мазур, В. Синчак, А. Риманов, Л. Юрчишен [2], які наголошують на важливості сільськогосподарської галузі для економіки загалом, але водночас обґрунтовують необхідність податкових пільг і преференцій з одночасним

© І. В. Алексєєв, Н. Г. Синютка, О. Б. Курило, 2022.

перманентним дотуванням галузі з бюджету. Зокрема, обґрунтовується думка щодо необхідності функціонування спеціальних податкових режимів для аграрних підприємств.

Аналізу фіскальної ефективності оподаткування в розрізі окремих галузей економіки присвячені роботи А. Крисоватого, А. Соколовської [3], М. Слатвінської [4], К. Швабія, Г. Партин [5], Д. Серебрянського [6], які підтверджують істотні розбіжності в рівні податкового навантаження для галузей, експорту-імпорту тощо. Праці Д. Серебрянського [6], Е. Гатона [7] та М. Кіна [8] пропонують методику аналізу як фіскальної ефективності оподаткування у вимірі податкового навантаження, так і уточнюють методологію його розрахунку у співвідношенні з ВВП, обсягів експорту-імпорту та інших макроекономічних показників.

З огляду на зазначене важливо критично оцінити стан і перспективи оподаткування вітчизняної аграрної галузі в контексті інституціональних перетворень.

Метою статті є аналізування та оцінювання податкового навантаження галузі АПК до фіскальних трансформацій 2015 р. та після відповідних змін в Україні.

Основні результати дослідження. Вітчизняний АПК є одним з лідерів на світових ринках щодо експорту зернових, олійних культур і ріпаку. Україна увійшла в першу трійку рейтингу експортерів агропродукції в ЄС після США та Бразилії. Це одна з галузей, яка за всі роки незалежності експортувала завжди більше, ніж імпортувала, причому обсяги мають тенденцію до зростання. Частка сільськогосподарської продукції та продовольства в загальному обсязі вітчизняного експорту, як свідчать статистичні дані, ще у 2020 р. становила рекордні 45%, або 22,2 млрд дол. США. Наприклад, за 2020 р. забезпечено 9,3% валового внутрішнього продукту, що в рейтингу формування валових показників національної економіки відповідає третьому місцю після оптової і роздрібною торгівлі (15%) та промисловості (13%), а у 2021 р. – 10,6% ВВП (табл. 1).

Таблиця 1

Частка АПК у структурі ВВП України у 2010-2021 рр.

Роки	ВВП агросектору, млрд грн	ВВП України, млрд грн	Частка агрокомплексу у ВВП, %
2010	80,4	1079,3	7,4
2011	106,6	1349,2	7,9
2012	109,8	1404,7	7,8
2013	128,7	1465,2	8,8
2014	161,1	1586,9	10,2
2015	239,8	1988,5	12,1
2016	279,7	2385,4	11,7
2017	303,9	2983,9	10,2
2018	361,2	3560,6	10,1
2019	356,8	3978,4	9,0
2020	388,7	4194,1	9,3
2021	580,5	5459,6	10,6

Джерело: складено авторами за даними [9-11].

Як бачимо, сільське господарство є надзвичайно важливим сектором національного господарства в Україні. Його частка не падає нижче від рівня 7-8% упродовж останнього десятиліття, а у 2015-2016 рр. навіть становила понад 12% ВВП держави. За таких умов агропромисловий сектор повинен також формувати належний внесок до державного та місцевих бюджетів країни.

ВВП агропромислового комплексу України щорічно стабільно зростає – від 80,4 млрд грн у 2010 р. до 580,5 млрд грн у 2021 р. (або у понад сім разів). Це і є беззаперечним свідченням того, що розвитку галузі ніщо не перешкоджає, після податкової реформи 2015 р. не зафіксовано спаду чи стагнації галузі АПК.

За рівнем рентабельності галузь посідає друге місце в рейтингу галузей після оптової і роздрібної торгівлі. За підсумками 2018-2019 рр. за середніх показників рентабельності операційної діяльності за видами економічної діяльності відповідно 8,1% та 10,2%, операційна рентабельність сільськогосподарських підприємств становила 18,3% у 2018 р., а за підсумками 2019 р. – 19,2% [9; 10]. Однак, ураховуючи особливості функціонування, сільськогосподарська галузь потребує ефективного механізму державного захисту. Важливим елементом системи державної підтримки та фінансового регулювання діяльності в аграрному секторі та одним з важелів впливу на розв'язання проблем, пов'язаних із суспільною значущістю сільського господарства, є оподаткування. За останні десятиліття вектори оподаткування агропідприємств зазнавали суттєвих змін.

До найважливіших етапів реформування системи оподаткування сільськогосподарських підприємств в Україні можна віднести також запровадження 1.01.2015 р. фіскальної реформи, згідно з якою для підприємств аграрного сектору України замість фіксованого сільськогосподарського податку впроваджено єдиний податок четвертої групи виключно для юридичних осіб (частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий рік дорівнює або перевищує 75%). Базою оподаткування стала нормативна грошова оцінка 1 га (одного гектару) сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), а для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – нормативна грошова оцінка ріллі в області із врахуванням коефіцієнта індексації на 1 січня базового податкового (звітного) року. Відповідно до норм Податкового кодексу України з 2011 р. сільськогосподарські товаровиробники можуть застосовувати один з двох можливих варіантів оподаткування: загальну систему оподаткування (сплата податку на прибуток) або спрощену систему оподаткування (сплата єдиного податку для четвертої групи платників). Сплата єдиного податку за системою, передбаченою для четвертої групи платників, сьогодні є поширеним механізмом оподаткування сільськогосподарських підприємств і джерелом доходів місцевих бюджетів (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз надходжень фіксованого та єдиного податку від АПК та податкового навантаження галузі в Україні за 2011-2021 рр.

Роки	Єдиний податок, млн грн	Фіксований податок, млн грн	ВВП агросектору, млрд грн	Податкове навантаження, %
2011	-	121,87	106,6	0,11
2012	-	130,97	109,8	0,12
2013	-	130,28	128,7	0,10
2014	-	122,24	161,1	0,08
2015	2024	-	239,8	0,84
2016	3541	-	279,7	1,27
2017	4270	-	303,9	1,40
2018	5273	-	361,2	1,48
2019	5361	-	356,8	1,50
2020	5902	-	388,7	1,52
2021	5294	-	580,5	0,91

Джерело: складено авторами за даними [9-11].

У дослідженні застосовано методологію оцінювання так званої фіскальної ефективності або податкового навантаження, тобто узагальнена інформація щодо сплати податків АПК у взаємозв'язку з обсягами валового внутрішнього продукту галузі дає загальну картину податкового навантаження галузі [6; 7]. Податкове навантаження розраховане як частка обсягів сплаченого податку (фіксованого або єдиного) відносно обсягів ВВП відповідних періодів.

Як бачимо, фіксований сільськогосподарський податок не мав істотного значення для наповнення бюджету. Наприклад, упродовж 2011-2014 рр. податкове навантаження для фіксованого сільськогосподарського податку знаходилося в діапазоні 0,08-0,12% щодо ВВП. В абсолютних сумах фіксований податок сплачувався до бюджету України в обсягах 121-130 млн грн щорічно (табл. 2). Це надзвичайно мало для галузі, частка якої становить 8-12% у ВВП.

Реформа 2015 р. із запровадження четвертої групи платників єдиного податку справедливо збільшила податкове навантаження для агросектору. Якщо у 2015 р. від єдиного податку сільськогосподарських виробників надійшло до бюджету 2 млрд грн, то вже у 2021 р. – понад 5 млрд грн. Податкове навантаження навіть в умовах змін податкового законодавства залишається невисоким – 1,52% у 2020 р. відносно ВВП, що значно краще, ніж у період дії фіксованого сільськогосподарського податку.

Як засвідчують дані Державної податкової служби та Державної казначейської служби України, фактичні надходження до місцевих бюджетів від єдиного податку сільгоспвиробників лише четвертої групи, в яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній рік дорівнює або перевищує 75%, упродовж останніх років зростали (рис. 1).

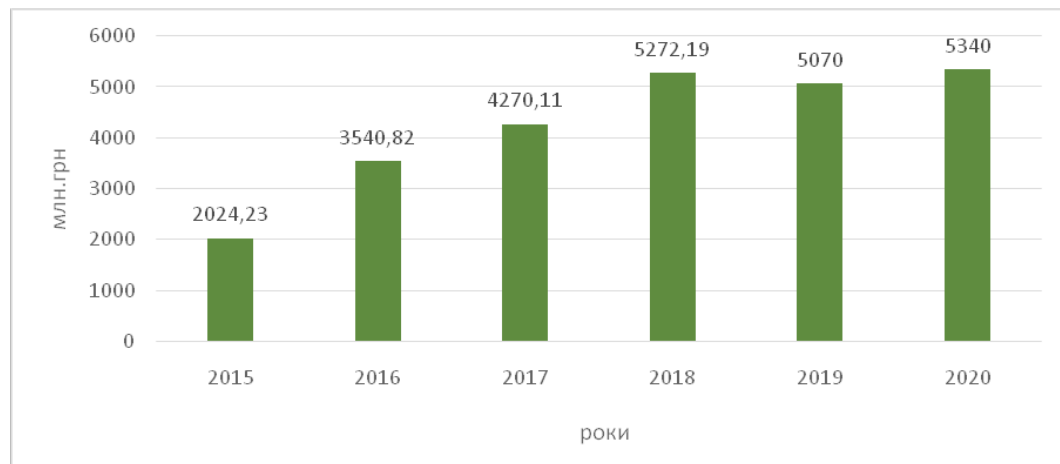

Рис. 1. Надходження до місцевих бюджетів єдиного податку за 2015-2020 рр.

Джерело: складено авторами за даними [9-11].

Як свідчать статистичні дані, у 2019 р. спостерігається незначне зниження надходжень порівняно з аналогічним періодом попереднього року, що стало наслідком зменшення кількості платників податку та певною недосконалістю відповідної норми Кодексу, унаслідок чого виникла нерівномірність у розподілі податкового навантаження між підприємствами галузі з різною спеціалізацією, проте у 2020 р. надходження від єдиного податку вирівнялися та становили 5340 млн грн. Отже, у підприємств, які займаються рослинництвом і потребують значних земельних площ, обсяг податку за один і той же період матиме значно

більше значення, ніж у підприємств, які виробляють тваринницьку продукцію і мають невеликі земельні ділянки [9].

Повне скасування з 1.01.2017 р. спеціального режиму оподаткування для агропідприємств і необхідність сплачувати через це ПДВ на загальних засадах призвели до зростання суми податкових зобов'язань цих підприємств з ПДВ. Результатом скасування спеціального режиму оподаткування щодо ПДВ стало збільшення податкового навантаження на агроформування, що своєю чергою зумовило зменшення обсягу їхніх обігових коштів, зростання витрат і знизило загальний рівень рентабельності діяльності (рис. 2).

Рис. 2. Рівень рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні за 2010-2020 рр., %

Джерело: [9].

Водночас варто зауважити, що роль агропромислового комплексу у формуванні податкових надходжень до державного бюджету завдяки ПДВ до 2016 р. була незначною. Інформацію щодо сплати ПДВ аграріями узагальнено в табл. 3.

До 2015 р. суб'єктам господарювання, які здійснювали діяльність в аграрній сфері, перебували на загальній системі оподаткування і відповідали певним встановленим критеріям, було надано право використовувати так званий спеціальний режим оподаткування ПДВ. Його особливість полягала в тому, що сума податку, яка нараховувалася на вартість поставлених сільськогосподарських товарів / послуг власного виробництва, не сплачувалася до бюджету, а повністю залишалася у розпорядженні товаровиробника для виробничих цілей. Як бачимо, навіть за таких суперпільгових умов обсяги умовно нарахованого ПДВ за деклараціями виробників були мізерними – від 672,0 млн грн у 2011 р. до 674,6 млн грн у дореформеному 2015 р. Розрахункове значення показника податкового навантаження для таких операцій становило мізерні 0,3-0,6% до відповідного річного ВВП галузі. Фактично галузь АПК не сплачувала ПДВ до бюджету, водночас формувала значні обсяги фіктивного податкового кредиту для інших секторів економіки України.

Скасування спеціального режиму ПДВ відбувалося у два етапи. На першому етапі у 2016 р. в розпорядженні сільськогосподарського товаровиробника залишалася певна частка нарахованого ПДВ (від 15 до 80%), розмір якої залежав від галузі агровиробництва. Якщо врахувати ці частки, то фактична сплата ПДВ у 2016 р. становила 15 594,5 млн грн, а рівень податкового навантаження –

Таблиця 3

Надходження від сплати агросектором ПДВ до бюджету в Україні у 2011-2020 рр.

Період	Спеціальний режим ПДВ для сільського господарства до 2016 р. умовні надходження, млн грн	Надходження ПДВ з вироблених товарів, млн грн	Обсяги бюджетного відшкодування експортерам, млн грн	ВВП сільського господарства, млрд грн	Податкове навантаження, %
2011	672,0			106,6	0,6
2012	487,1			109,8	0,4
2013	625,4			128,7	0,5
2014	713,8			161,1	0,4
2015	674,6			239,8	0,3
2016		15594,5		279,7	5,6
2017		5830,4		303,9	1,9
2018		18383,3	2921,0	361,2	5,1
2019		20856,6	3780,9	356,8	5,8
2020		27025,9	4163,2	388,7	6,9

Джерело: складено авторами за даними [9-11].

5,6%. Починаючи з 2017 р. більшість пільг з ПДВ для АПК були скасовані, нарахування та сплата податку для сільгоспвиробників відбувалися за звичайною схемою. У 2017 р. агровиробниками сплачено 5830,4 млн грн ПДВ, а вже у 2018 р. надходження зросли більш ніж удвічі і становили 18 383,3 млн грн. У 2020 р. сплата ПДВ перевищила 27 млрд грн, а рівень податкового навантаження для галузі АПК становив 6,9%.

Слід зауважити, що з 2017 р. всі платники ПДВ, зокрема сільськогосподарські товаровиробники, отримали право і можливість одержувати бюджетне відшкодування сум податку в разі експорту товарів. Упродовж 2018-2020 рр. обсяги бюджетного відшкодування для суб'єктів АПК становили 10,8 млрд грн. У масштабах держави це незначні кошти (табл. 4).

Таблиця 4

Бюджетне відшкодування ПДВ експортерам-аграріям в Україні у 2018-2020 рр.

Показник	Роки		
	2018	2019	2020
Бюджетне відшкодування експортерам, млн грн	131 659	151 901	143 109
зокрема сільгоспвиробникам, млн грн	2921,0	3780,9	4163,2
Частка сільгоспвиробника в загальних обсягах, %	2,2	2,5	2,9

Джерело: складено авторами за даними [9-11].

Як бачимо, частка бюджетного відшкодування сільгоспвиробникам становить лише 2,2% загальних обсягів повернення ПДВ у 2018 р., проте у 2020 р. спостерігаємо незначне її зростання – до 2,9% загальних обсягів повернутих державою коштів. Водночас питома вага галузі АПК в експорті товарів становить всі 30-35%. Тому можемо говорити про високий рівень сплати податків і низький рівень ухиляння від оподаткування чи використання сумнівних податкових схем.

Висновки. Трансформація оподаткування аграрного сектору в Україні у 2015-2017 рр. відбувалася на вимогу міжнародних партнерів. У результаті реформування АПК став потужним донором бюджету України та забезпечує 14-16% у загальних надходженнях податкових платежів за частки 10-12% в обсягах ВВП.

Аналіз податкових трансформацій також підтвердив обґрунтованість надання пільг і преференцій в оподаткуванні лише для малого бізнесу, зокрема сімейних і фермерських господарств (принцип недискримінації окремих суб'єктів ринку). Великі платники податків повинні сплачувати податки за загальною схемою оподаткування незалежно від приналежності до певної галузі господарства.

Основним чинником, який перешкоджає повній сплаті податків сектором АПК, є існування спрощеної системи оподаткування для сільськогосподарських виробників. Предметом дослідження не було вивчення субсидій і дотацій сектору АПК, що може стати логічним продовженням наукового дискурсу в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Лупенко Ю. О., Тулуш Л. Д. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів. *Економіка АПК*. 2016. № 1. С. 5-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_1_3
2. Юрчишена Л. В., Парашук О. В. Розвиток механізму оподаткування сільськогосподарських підприємств України. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 270-277. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-270-277>
3. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у 2009-2010 роках: особливості та уроки на перспективу. *Фінанси України*. 2011. № 4. С. 24-37.
4. Слатвінська М. О. *Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу: стан, проблеми, перспективи*: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2012. 252 с.
5. Партин Г. О., Курило О. Б., Подарин А. Р. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників: наслідки трансформаційних змін і напрямки подальшого розвитку. *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 69-74. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-69-74>
6. Серебрянський Д. М., Вдовиченко А. М., Зубрицький А. І. *Методичні рекомендації щодо оцінки ефективності адміністрування ПДВ Державною фіскальною службою України*. Ірпінь: НДІ фінансового права, 2015. 31 с. URL: http://ndifp.nusta.com.ua/files/NAD/019_RA-GAP_03_03_2015.pdf
7. Hutton E. *The Revenue Administration – Gap Analysis Program: Model and Methodology for Value-Added Tax Gap Estimation*. Washington, USA: IMF, 2017.
8. Keen M. The Anatomy of the VAT. *National Tax Journal*. 2013. Vol. 66. Pp. 423-446. DOI: <https://doi.org/10.17310/ntj.2013.2.06>
9. *Державна служба статистики України*: сайт. 2022. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. *Державна податкова служба України*: сайт. 2022. URL: <http://tax.gov.ua>
11. *AgroPolit.com*: сайт. 2022. URL: <https://agropolit.com>

References

1. Lupenko, Yu. O., & Tulush, L. D. (2016). Opodatkuvannya sil's'koho hospodarstva v umovakh transformatsiyi spetsial'nykh podatkovykh rezhymiv [Taxation of agriculture in the conditions of transformation of special tax regimes]. *Ekonomika APK – The Economy of agro-industrial complex*, 1, 5-17. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_13 [in Ukrainian].
2. Yurchishena, L. V., & Parashchuk, O. V. (2020). Rozvytok mekhanizmu opodatkuvannya sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv Ukrainy [Development of the mechanism of taxation of agricultural enterprises in Ukraine]. *Biznes Inform – Business Inform*, 7, 270-277. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-270-277> [in Ukrainian].
3. Sokolovska, A. M. (2011). Podatkova polityka v Ukrayini u 2009-2010 rokakh: osoblyvosti ta uroky na perspektyvu [Tax policy in Ukraine in 2009-2010: peculiarities and lessons for the future]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 4, 24-37. [in Ukrainian].
4. Slatvinska, M. O. (2012). *Al'ternatyvni systemy opodatkuvannya maloho biznesu: stan, problemy, perspektyvy* [Alternative systems of small business taxation: state, problems, prospects]. Odessa: ONEU. [in Ukrainian].
5. Partyn, H. O., Kurylo, O. B., & Podaryn, A. R. (2021). Opodatkuvannya sil's'kohospodars'kykh tovarovyrobnykiv: naslidky transformatsiynykh zmin i napryamky podal'shoho rozvytku [Taxation of agricultural commodity producers: consequences of transformational changes and directions of further development]. *Biznes Inform – Business Inform*, 3, 69-74. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-69-74> [in Ukrainian].
6. Serebryansky, D. M., Vdovichenko, A. M., & Zubrytsky, A. I. (2015). *Metodychni rekomendatsiyi shchodo otsinky efektyvnosti administruvannya PDV Derzhavnoyu fiskal'noyu sluzhboyu Ukrainy* [Methodical recommendations for assessing the effectiveness of VAT administration by the State Fiscal Service of Ukraine]. Irpin: Research Institute of Financial Law. Retrieved from http://ndifp.nusta.com.ua/files/NAD/019_RA-GAP_03_03_2015.pdf
7. Hutton, E. (2017). *The Revenue Administration – Gap Analysis Program: Model and Methodology for Value-Added Tax Gap Estimation*. Washington, USA: IMF.
8. Keen, M. (2013). The Anatomy of the VAT. *National Tax Journal*, 66, 423-446. DOI: <https://doi.org/10.17310/ntj.2013.2.06>

9. State Statistics Service of Ukraine: Website (2022). Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
10. State Tax Service of Ukraine: Website (2022). Retrieved from <http://tax.gov.ua> [in Ukrainian].
11. AgroPolit.com: Website (2022). Retrieved from <https://agropolit.com> [in Ukrainian].

Aliexsieiev I. V., Synyutka N. H., Kurylo O. B. Taxation of agricultural sector in Ukraine.

Effective development of the agricultural sector of the Ukrainian economy is possible only under the condition of stability and optimal tax legislation. Transparent and equal conditions for all entities in the industry will allow the agro-industrial complex to become a highly efficient and competitive sector. The article addresses the research and analysis of transformational changes in the taxation of agricultural producers in Ukraine during 2015-2017 and their fiscal manifestations. Special tax regimes for agricultural producers until 2015 are analyzed. The positive and negative consequences of the implementation of tax reforms are studied, in particular, the results of the introduction of a separate group of individual taxpayers for the taxation of agricultural enterprises are considered, and the dynamics of the volume of its receipts to local budgets are analyzed. The main problems that arose in the agrarian sector as a result of the reform carried out by the state regarding the value-added tax (VAT) levying on agricultural enterprises are highlighted, and the impact of this reform on the profitability of these enterprises is revealed. The volumes of VAT revenues and amounts of budget compensation for agricultural enterprises are analyzed. Since the support of the agrarian sector belongs to the strategic priorities of the development of the national economy, the main aspects of further reforms in the system of taxation of agricultural enterprises are outlined. It will contribute to their activities' efficiency growth, improvement of the financial condition, and development of agricultural production in Ukraine. The authors highlight the advantages and disadvantages of implemented tax reforms, including in the context of increasing/decreasing the tax burden on the sector during 2011-2021. Conclusions are made regarding the validity of the 2015 tax reform in the conditions of fiscal transformation.

Keywords: agricultural producers, tax burden, tax reform, single tax group 4, value added tax, budgetary refund.

Алексєєв Ігор Валентинович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка» (e-mail: ihor.v.aliexsieiev@lpnu.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6618-3100>).

Aliexsieiev Ihor Valentynovych – Dr.Sci. (Econ.), Prof., Professor of the Department of Finance of the Lviv Polytechnic National University.

Синютка Наталія Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка» (e-mail: nataliya.g.synyutka@lpnu.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4294-2149>).

Synyutka Nataliya Hennadiyivna – Ph.D. (Econ.), Assoc. Prof., Associate Professor of the Department of Finance of the Lviv Polytechnic National University.

Курило Оксана Богданівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка» (e-mail: nataliya.g.synyutka@lpnu.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4265-9247>).

Kurylo Oksana Bohdanivna – Ph.D. (Econ.), Assoc. Prof., Associate Professor of the Department of Finance of the Lviv Polytechnic National University.

Надійшло 05.09.2022 р.